

Szegedi Péter

Pálya a magasban

Steiner Béla megtisztulása

Az elmúlt másfél évtizedben két első osztályú magyar bajnoki mérkőzést kellett a rendes játékidő előtt félbeszakítani. 1994 őszén egy debreceni drukker ütésp próbának vetett alá egy szotyiszacsót: a célba vett partjelzőt nem sikerült eltalálnia, a játékvezető pedig lefújta a találkót, mielőtt a drukker a második kísérletbe fogott volna. Hat évvel később az újpesti kemény mag állt ki teljes mellszélességgel a még meg sem hirdetett stadionrekonstrukciós program mellett: a Dunaújváros vendégjátéka alkalmával bontani kezdték a Megyeri úti stadiont. Az önkéntes kőfejtők a betontörmelékkel az előttük futkározó partjelzőn kívánták elhelyezni, viszont Bede játékvezető szeme előtt ekkor még nem sejtett fel a Szusza Ferenc sta-

dion impozáns képe, és lefújta a mérkőzést, amivel a spontán népi kezdeményezés végére is pontot tett.

Az újpesti tábor régi hagyományt elevenített fel, hiszen a bírót megfenyítése valaha kedvelt szórakozása volt az igazságosztó drukkereknek. Nézzük csak, mi foglalkoztatta a sportlapírót a kommün után, a radikális politikai rendcsinálás idején! Szenes Andor Vigasz című verse 1919 karácsonyán jelent meg a Nemzeti Sportban: „A napokban búsan sírva / Jött hozzám egy kisleány / Megbukott a vőlegénye / A bírói vizsgán. Édes kislány – szóltam hozzá – / Ne szomorodj nagyon, / Legalább a vőlegényed / Nem verik majd agyon.” Szenes túlzott: noha vállalkozó akadt bőven, Magyarországon – ellentétben például Olaszországgal – egyetlen esetben sem vertek agyon játékvezetőt.

zóm oldalát, mialatt öltözködtem, betörte, öklével fenyegetett, többször leköpött, letegezett és csirkefogó gazembernek, továbbá zsidóbérencnek nevezett. Öltözködés közben egy néző, akit személyesen ismerek, nevét azonban nem tudom, öltözőm ablakát feszegette abból a célból, hogy engem megtámadjon. Ugyanakkor a klub állítólag Barabás nevű elnökének vezetésével a tömeg megrohanta az öltözőt. Barabás agyonveréssel, meggyilkolással fenyegetett, a közönséget pedig ellenem lázította. Amidőn a pályát elhagyva, a villamoshoz igyekeztem, csak a kivont kárdal és töltött revolverrel védekező négy rendőr és néhány fegyőr kíséretében tudtam a Barabás által ellenem vezetett tömeg inzultálásai elől megmenekülni. A rendőrök az Üllői úti laktanyáig kísérték. Tudomásomra jutott, hogy a Szentlőrinci NSE a győzelmet lefogadta 50 liter borba, azonkívül nagyobb összegre, s minthogy vereségükért engem oltak, így módon vélték rajtam bosszút állani.”

A bírónak leggyakrabban a kódobálókval gyűlt meg a baja. Mandel Lipótnak bizonyára sokáig emlékezetes maradt 1922-es, mándoki játékvezetése. „Le kell ütni a bírót”, „vájjátok ki a szemét a zsidónak” – kiabálta a felhevült nagyrédmű, mire a bírót megkérte az intéző, hogy megfelelő óvintézkedéseket fogantatosítson. Ám az intéző erre csak annyit felelt, hogy a nézők „a pénzükért azt csinálnak, amit akar-

nak”. Mandel végül közáporral búcsúztatta Mándok sportszerető népe. 1924 őszén az Ékszerészek vezetői soron következő mérkőzésük előtt „célirányosnak találták megerősített detektívcsoporthoz kikérését”. Félelmük jogos volt, a játékvezető beszámolójában elmondta, hogy a találkozó után „a tömeg sűrű közápóra kísért, az autó ablakait bezúzta, s az autót megrongálta”. „Harcban álló páncélautóban éreztem magam” – festette le a szorult helyzetét Gerő Ferenc (akinek pályafutása során többször is menekülnie kellett a lincshangulatban reá várakozók elől). Előfordult, hogy egy bírót lakása ajtajáig kísérték a legvérmesebb drukkerok, egy szentesi mérkőzésen pedig 30-40, igazáért kiálló drukker egy szállóba szorította be a játékvezetőt. Egy 1928-as Felten–TSE mérkőzésen 6–2-re győztek a hazaiak, ami annyira felbőszítette a TSE intézőjét, hogy Steiner Béla bírót a találkozó után megverte, és a Rákospatakba dobta. Az elkövető a verést elismerte, de azt nem, hogy Steinert zaklatott idegállapotában megfűrdette volna.

Voltak persze legendásan rossz bírók is, Mészáros László volt közülük az egyik legismertebb. Először 1924-ben, egy hírhedten izgága debreceni játékos hagyta helyben. Eztán csapnivalóan vezetett egy fővárosi másodosztályú találkót, ám azzal védekezett, hogy legjobb tudása szerint vezette a mérkőzést. Mészáros nyilatkozatával „magas labdát” adott a Nemzeti

A szurkolók egymással szemben elkövetett vandál cselekedeteinek mozgatórugóitól gyökereken különböznek a bírók elleni támadások indítékai. Leginkább abban, hogy egyáltalán van indíték. Egy „ellenséges” drukker pusztája létezése is ingerli a tette kész ellentáborát, ám egy játékvezetőnek meg kell dolgoznia azért, hogy kivívja a nézők haragját. Ma azonban a mérkőzések biztosítása miatt – legalábbis a felsőbb osztályokban – legfeljebb az „áramot vezessél, ne meccset!” típusú rigmusokkal figyelmeztetik hibáikra a játékvezetőket, a „régiben”, ha egy bírót „rosszul fúj”, annak gyakran voltak súlyos következményei. Ráadásul a bírónak kétfrontos harcot kellett vívniuk: a játékosok és a drukkerok bosszújára egyaránt számíthattak. Egy 1927-es harmadosztályú amatőr mérkőzés (SZNSE–KEAC) bírójának jelentése hatásosan érzékelteti, hogyan viselkedett egy labdarúgó, ha igazán dühbe gurult. „A mérkőzésen kiállítottam: 1. Berczel György (SZNSE) játékost azért, mert egy összecsapás alkalmával ellenfelét ökölrel szándékosan arcra ütötte. 2. Füzér Ferenc (SZNSE) játékost, aki előzetes figyelmeztetés dacára ellenfele hasába szándékosan beletalpalt. 3. Izsák Istvánt (SZNSE), aki az ellenfél második gólja után oldalról torkon ragadott, fojtogatott és mellemről a bőrt leharapta. Veszélyes helyzetemben öltözőben kerestem menedéket, miután előzően a mérkőzést beszünttettem. Jelentem, hogy Izsák öltö-

Sport publicistájának: „higgye el nekünk, hogy ez a »legjobb tudás« egyenlő a nullával. Nyugodjon meg abban a tudatban, hogy kívül még nagyon sok ember van, aki nem ért a futballbíráskodáshoz. Azok sem bíraskodnak, ő is fordítson hátat örökre ennek a nehézségekkel teljes foglalkozásnak.” Mészáros egy évre el is tiltották a játékvezetéstől, ő azonban nem tanult hibáiból, és nem hallgatott a jóindulatú figyelmeztetésekre. Pechére visszatért kedves szórakozásához: 1927 novemberében Kispesten „egy jelentéktelen amatőr mérkőzés után a közönség és a játékosok alaposan helybenhagyták”. Többé nem is jelent meg híradás Mészáros sporttárs tevékenységéről...

Az is előfordult azonban, hogy néhány bátor bírót megvédte magát a rárontó drukkerrel vagy játékosokkal szemben. A korabeli leírásokból úgy tűnik, hogy az ilyen jelenetek derűs perceket szereztek a kilátogatóknak. Ezt illusztrálja egy 1936-os, alacsonyabb osztályú angyalföldi mérkőzés beszámolója. A nézők folyamatosan szidalmazták a bírót, mire az „odament a kék inges kiabáló emberhez, és a következő percben szabályos öklívóállításban állottak egymással szemben a küzdő felek. A közönség örömmel fogadta a műsoron kívüli bokszmeccset, amely azonban rövidesen véget ért, mert Strompf játékvezető számára két jobbkezes egyenesen biztosította a pontozásos győzelmet.”